

2. INHOUD

A. SITUERING

Op 9 juli 2009 ratificeerde België, inclusief de deelstaten, het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (hierna afgekort als VN-verdrag). Artikel 4§3 van het VN-verdrag stelt voorop dat personen met een handicap en hun vertegenwoordigende organisaties betrokken moeten zijn bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid en alle andere besluitvormingsprocessen inzake aangelegenheden die hen aanbelangen. Kernboodschap is dat het beleid niet over de hoofden van mensen met een handicap heen moet gebeuren, maar integendeel in een continu proces van betrokkenheid in lijn met het adagium ‘Niets Over Ons Zonder Ons’ (NOOZO).

Artikel 4 § 3: bij de ontwikkeling en tenuitvoerlegging van wetgeving en beleid tot uitvoering van dit verdrag en bij andere besluitvormingsprocessen betreffende aangelegenheden die betrekking hebben op personen met een handicap, plegen de Staten die Partij zijn nauw overleg met personen met een handicap, met inbegrip van kinderen met een handicap, en betrekken hen daar via hun representatieve verenigingen actief bij.

In haar uitgebreide interpretatieve General Comment nr7 geeft het VN-comité concreet richting aan de principes waaraan de beleidsparticipatie van mensen met een handicap moet voldoen. Dit bijvoorbeeld wat betreft de samenstelling van structuren, autonomie en neutraliteit, representativiteit, toegankelijkheid, continuïteit, etc.

In haar slotopmerkingen na de eerste constructieve dialoog in 2014 over de uitvoering van het VN-verdrag in België, bracht het VN-comité als volgt de aandacht naar het aspect van beleidsparticipatie:

Het Comité verzoekt de Verdragspartij met aandrang om adviesraden op te richten in alle deelgebieden en om hen voldoende middelen toe te kennen. Deze adviesraden zouden nauw betrokken moeten worden bij de ontwikkeling en de uitvoering van de wetgeving van het beleid en bij de opvolging van de realisaties.

De notie dat goed beleid ontwikkeld en gevoerd wordt via stakeholdersparticipatie is in Vlaanderen als principe ruimschoots verworven. Vlaanderen kent een heel landschap van fora en overleg-, inspraak- en participatieorganen. Wat betreft handicap is er een traditie van sectorale beleidsparticipatie, bijvoorbeeld binnen het beleidsdomein Welzijn via het Raadgevend Comité van het VAPH of binnen Werk via het Gebruikersplatform Handicap en Arbeid. In tegenstelling tot de federale en andere deelstatelijke overheden, ontbreekt het in Vlaanderen echter aan een overkoepelend orgaan dat vanuit algemeen perspectief ervaringsdeskundigheid rond handicap bundelt, en dat kan worden ingezet voor de gehele transversale beleidsontwikkeling en tegemoet komt aan de voorwaarden die het VN-verdrag stelt inzake structurele beleidsbetrokkenheid.

Beleidsparticipatie die vertrekt vanuit de ervaringen en inzichten van specifieke doelgroepen, is geen nieuw gegeven in Vlaanderen. Zo zijn de Vlaamse ouderen- en jeugdraad structureel verankerde adviesraden die ervoor zorgen dat de stem van ouderen en kinderen/jongeren tot bij Vlaamse beleidsmakers reikt. Ook mensen met een handicap zijn in belangrijke mate zo'n groep behorend tot diegene die weinig of moeilijk betrokken raken bij beleidsprocessen. Er zijn niettemin vele terreinen te benoemen waar politieke beslissingen een belangrijke impact kunnen hebben op hun leven.

Reeds in 2012 engageerde de Vlaamse Regering zich om werk te maken van de structurele beleidsparticipatie van mensen met een handicap. Op basis van een aanbevelingenrapport van een collectief van meer dan twintig organisaties van/voor mensen met een handicap (verenigd onder de naam NOOZO - Niets Over Ons Zonder Ons) werd gezocht naar de meest optimale en realistische

////////////////////////////////////

Er zijn evenwel ook aandachtspunten: sommige aanbevelingen zijn eerder algemeen van aard wat de vertaling ervan in concrete, realistisch beleidsinitiatieven minder evident maakt. Ze hebben bovendien minder oog voor de beschikbare middelen en maken geen prioritering in beleidsvoorstellen. Gezien het feit dat NOOZO een startende adviesraad is, is er zeker nog marge om zich hierin verder te ontwikkelen en te groeien. NOOZO zelf geeft daarbij wel de nood aan om gedurende het adviesproces nauwer te kunnen samenwerken met het betrokken domein en voldoende inzicht te krijgen in relevante beleidsinfo. Dit is nodig wil het haar adviezen maximaal kunnen laten sporen met de bestaande beleidskaders en om een realistische inschatting te kunnen maken van de financiële impact.

Het beleidsdomein Welzijn geeft aan dat de ontvangen adviezen gelijklopend zijn met de adviezen vanuit de eigen sector. Dat is ook logisch gezien de traditie van sectorale beleidsparticipatie waar verenigingen die lid zijn van NOOZO ook gemandateerd zijn aan de overlegtafels/adviescomités binnen Welzijn. Dit aspect wordt verderop in deze nota besproken, daar waar het gaat om de vertegenwoordigingsrol van NOOZO en de verhouding tot de bestaande sectorale initiatieven.

Het volledige evaluatiedossier is in bijlage bijgevoegd.

Op basis van het voorgaande kunnen we concluderen dat de tijd rijp is om de Vlaamse adviesraad Handicap structureel in te bedden en te erkennen als vaste advies- en beleidsparticipatiestructuur van en voor personen met een handicap in Vlaanderen.

Hierbij dienen nog volgende elementen in rekening te worden gebracht:

- ***Adviesverlening maar ook beleidsparticipatie en vertegenwoordiging***

Binnen het pilootproject lag de focus op het uitwerken van de functie adviesverlening, in lijn met de vooropgestelde projectdoelstellingen. Het VN-verdrag verwacht echter een intensieve vorm van beleidsbetrokkenheid die verder gaat dan enkel schriftelijke adviesverlening op beleidsdocumenten. Ook het meer pro-actieve werk via vertegenwoordiging bij voorbereidende meetings, hoorzittingen, evaluaties en via commissies en adviesraden, waarbij ervaringsdeskundigen in overleg gaan met het beleid, is essentieel willen we kunnen spreken van volwaardige beleidsparticipatie.

Afgezien van de tijdelijke coronataskforce Kwetsbare Gezinnen nam NOOZO tot nu toe geen beleidsvertegenwoordigend werk op. Wat betreft deze vertegenwoordigende functie toonden de handicappartners zich in de eerste fase immers uitgesproken terughoudend. Het bleek geen evidentie voor de afzonderlijke (grotere) handicapverenigingen die vandaag reeds vertegenwoordigende mandaten opnemen om hiervan afstand te doen, en dit zeker niet tot zolang NOOZO zich nog niet efficiënt en onderlegd op deze bijkomende rol heeft kunnen organiseren. Net zoals men processen heeft uitgetekend en geoperationaliseerd voor de advieswerking, heeft NOOZO evenveel tijd, inzet en capaciteit nodig om de interne werking rondom vertegenwoordiging op te zetten en te komen tot een werkmodel van waaruit met voldoende representativiteit kan worden gesproken, rekening houdend met de zeer diverse stemmen in NOOZO. Het feit dat bij vertegenwoordiging (wat minder speelt bij adviesverlening) 'ter plaatse' standpunten moeten kunnen worden ingenomen, vraagt extra vertrouwen tussen de organisaties onderling, alsook de onderlegdheid van diegene die vertegenwoordigend zal optreden om met kennis van zaken en uit naam van NOOZO te kunnen spreken.

Wat dit aspect van vertegenwoordiging betreft, werd in de voorbije maanden hard gewerkt aan het onderling vertrouwen. Vandaag ligt een stappenplan voor waarbinnen NOOZO deze rol gefaseerd wenst uit te rollen. Zo stelt NOOZO voor om tijdens een eerste werkjaar (2022) mandaten op te nemen op nieuwe terreinen waar vandaag weinig tot geen beleidsparticipatie bestaat van mensen met een handicap. De feitelijke uitrol van de vertegenwoordigende functie van NOOZO is mede afhankelijk van het akkoord en de budgettaire ruimte die daar binnen de diverse of het eigen beleidsdomein(en) voor gevonden kan worden en is dus onderhevig aan verdere afstemming met betrokken domeinen.

//

Voor de uitvoering van de meerjaren-overeenkomst wordt per werkjaar aan de raad, via ministerieel besluit, binnen de beschikbare begrotingskredieten, een bedrag ter beschikking gesteld ten laste van artikel SJO-15FC2CA-WT van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap.

Het pilootproject is tot en met eind 2021 organisatorisch ondergebracht bij GRIP. NOOZO (en ook GRIP) pleiten echter voor de oprichting van een autonome structuur. Gezien het absolute belang van autonomie binnen de principes van het Handicapverdrag, wordt deze vraag van het veld ook gehonoreerd. Er wordt op toegekeken dat er bij de loskoppeling van GRIP geen buitensporige kosten gemaakt zullen worden. Het uitvoeringsbesluit zal NOOZO erkennen als zelfstandige organisatie (vzw).

3. VERDER TRAJEKT

Deze nota legt de principes vast voor de structurele verankering van Noozo als vaste Vlaamse advies- en participatieraad. Deze zullen worden doorvertaald naar een voorontwerp van Besluit van de Vlaamse Regering tot oprichting en erkenning van de Vlaamse advies- en beleidsparticipatieraad van personen met een handicap, in uitvoering van artikel 12bis van het Vlaams Gelijkekansendecreet (10 juli 2008).

De procedure voor definitieve goedkeuring wordt voor het jaareinde afgerond zodanig dat het besluit op 1/1/2022 in werking kan treden.

4. FINANCIËLE IMPACT

Deze nota houdt geen financieel of budgettair engagement in vanwege het Vlaams Gewest of de Vlaamse Gemeenschap

5. AKTENAME DOOR DE VLAAMSE REGERING

De Vlaamse Regering neemt akte van:

- de conceptnota en de erin vervatte principes.

Brussel,

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen,

Bart SOMERS

////////////////////////////////////